

LESMAAP

unicef

samen voor
kinderen

2014-2015

**HET RECHT
OM BESCHERMD
TE WORDEN
TEGEN GEWELD.
Van Laos tot België.**

**25
JAAR
KINDER-
RECHTEN**

SCHOOL

unicef

© UNICEF/NYHQ2012-1868/Noorani

SPEEL HET ULTIEME KINDERRECHTENSPEL!

- een nieuw **educatief spel** over kinderrechten
- met sprekende **getuigenissen** uit België en andere landen
- om te spelen in **klasverband** gedurende ongeveer 2 lesuren
- **gratis** en zonder extra benodigdheden
- met een optionele aanvulling **via onze website**

MEER INFORMATIE OP
WWW.UNICEF.BE/LEERKRACHTEN >
ONDER GRATIS EDUCATIEF MATERIAAL
VOOR LEERKRACHTEN

WORD WERELDKLAS EN JE ONTVANGT
HET SPEL AUTOMATISCH: WWW.UNICEF.BE/LEERKRACHTEN > WERELDKLAS WORDEN

VORMINGEN VOOR LEERKRACHTEN Doe mee aan de vorming 'ontwikkelings- en kinderrechten- educatie'!

UNICEF België stelt vanaf dit schooljaar een vorming voor om leerkrachten praktische handvaten te bieden voor ontwikkelings- en kinderrechteneducatie. Voel jij je geroepen om Kinderrechten te laten leven in jouw klas en te integreren in je pedagogische praktijk, maar heb je het gevoel dat je niet voldoende onderlegd bent?

SCHRIJF JE IN VOOR ÉÉN VAN
ONZE VORMINGEN OP
WWW.UNICEF.BE/SCHOLEN

Contact : info@unicef.be of
02/230.59.70, en vraag naar de
dienst educatie

INHOUDSTAFEL

A. VOORWOORD	4
B. ACHTERGRONDINFORMATIE	7
1. Inleiding	7
2. Geweld tegen kinderen	8
a. Het thema geweld in het Kinderrechtenverdrag	9
b. Geweld tegen kinderen in cijfers	9
c. Geweld is moeilijk op te sporen	10
d. Risico- en beschermingsfactoren	11
e. De gevolgen van geweld	13
f. Interventies van UNICEF	14
3. Geweld in Laos	15
a. Context	15
b. Geweld tegen kinderen in cijfers	15
c. Risico- en beschermingsfactoren	15
d. De gevolgen van geweld	16
e. Interventies van UNICEF	16
4. En in België?	17
a. Geweld tegen kinderen in cijfers	18
b. Bij wie kan je terecht?	18
c. Interventies van UNICEF	19
C. ACTIVITEITENFICHES	20
Activiteitenfiche 1 : Geweld...overal en in al zijn vormen	22
Activiteitenfiche 2 : Geweld op school en thuis	24
Activiteitenfiche 3 : Geweld, wat zijn de oorzaken en de gevolgen?	26
Activiteitenfiche 4 : Hoe moet men zich tegen geweld beschermen?	28
D. BIJLAGEN	30
Werkblaadje 1 : Verschillende vormen van geweld	32
Werkblaadje 2 : Recht op bescherming...tegen?	33
Werkblaadje 3 : Een themakaart maken	34
Werkblaadje 4 : Waar is er geweld tegen kinderen en waarom daar?	35
Werkblaadje 5 : Enkele getuigenissen	Te downloaden
Werkblaadje 6 : Landenfiche van Laos en België	Te downloaden
Werkblaadje 7 : Mijn themakaarten	Te downloaden
Werkblaadje 8 : Risico-en beschermingsfactoren	Te downloaden
Werkblaadje 9 : Wie kan je in Vlaanderen aanspreken?	Te downloaden
Werkblaadje 10 : De acties van UNICEF in Laos	Te downloaden

Download gratis alle werkblaadjes op www.unicef.be/leerkrachten, onder de rubriek : "gratis educatief materiaal voor leerkrachten".

VOORWOORD

A. VOORWOORD

Beste Leerkracht,

We hopen dat je aan de slag kon gaan met onze eerste lesmap van dit schooljaar 2014-2015 over gezonde voeding van België tot Madagaskar, en dat jouw leerlingen nu een goed beeld hebben van het belang van gezonde voeding voor alle kinderen wereldwijd.

Zoals je kon terugvinden in ons programma voor dit schooljaar, behandelen we in deze tweede lesmap een tweede categorie van rechten: de beschermingsrechten. We hebben hierbinnen gekozen voor het verkennen van het recht van alle kinderen om beschermd te worden tegen geweld in de familie en op school, en dit onder het luik Wereldoriëntatie: ruimte.

Meer uitleg over onze educatieve aanpak vind je in de eerste lesmap van dit schooljaar (recht op gezonde voeding voor iedereen!). We starten in deze tweede lesmap onmiddellijk met de achtergrondinformatie voor de leerkracht.

Daarna vind je verschillende activiteitenfiches voor in de klas over het thema familiaal geweld en geweld op school. In deze fiches vind je verwijzingen naar werkblaadjes voor de leerlingen, waarvan je er een aantal in de bijlagen vindt. De andere werkblaadjes kan je gratis downloaden op onze website www.unicef.be/leerkrachten onder "gratis educatief materiaal voor leerkrachten".

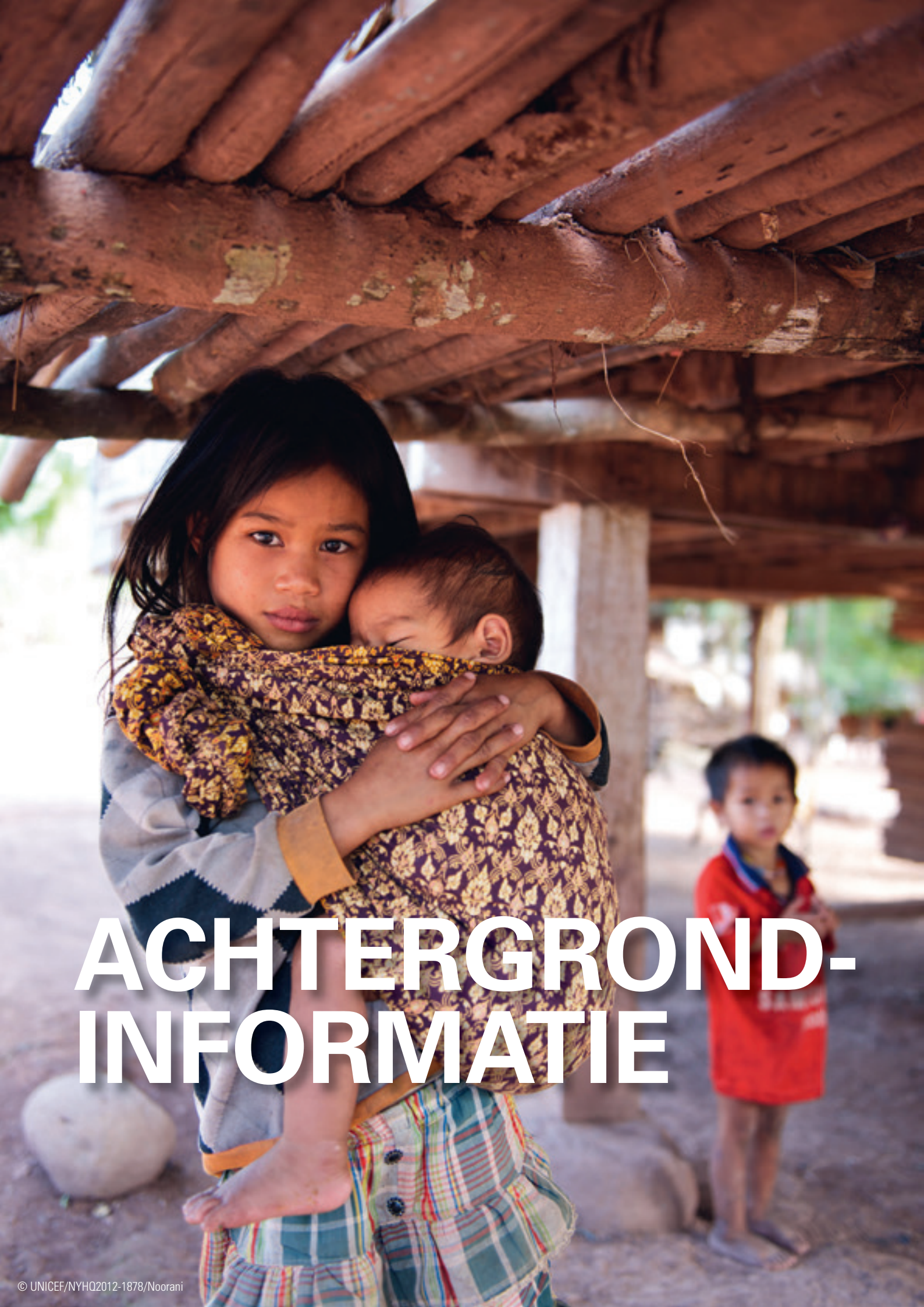
Aanvullend kan je onze kidswebsite bezoeken met jouw leerlingen: www.unicef.be/kids. De leerlingen vinden daar aangepaste informatie en een spel over kinderrechten. Op onze kidswebsite kan je eveneens de initiatieven van jouw klas of school rond kinderrechten in de kijker zetten onder de rubriek "Neem deel".

Jullie kunnen ons uiteraard ook contacteren voor bijkomende vragen of feedback!

Met vriendelijke groeten,

Anneleen Van Kelecom
Educatief medewerker

UNICEF België
Keizerinlaan 66, 1000 Brussel
Tel.: +32 2 230 59 70 of 0470/86 01 85
avankelecom@unicef.be

ACHTERGROND- INFORMATIE

B. ACHTERGROND- INFORMATIE

1. INLEIDING

In deze lesmap komt het recht op bescherming aan bod met het thema 'geweld tegen kinderen'. Eerst hebben we het over de verschillende karakteristieken van geweld. En we hebben het ook over geweld in België. Er is achtergrondinformatie ter ondersteuning van de educatieve werking in de klas.

© UNICEF/LAQA2011-00019 /Souvan

2. GEWELD TEGEN KINDEREN

Geweld tegen kinderen is wereldwijd een realiteit, en doet zich voor ongeacht de cultuur, de sociale achtergrond, de opleiding, het gezinsinkomen of de etnische afkomst van het kind¹. Dit geweld gaat over alle vormen van mishandeling die ondergaan worden door een persoon jonger dan 18 jaar. Deze mishandeling kan fysiek, emotioneel of seksueel zijn, maar ook verwaarlozing valt hieronder.

Geweld kan zich overal voordoen: op school, thuis, op het werk, op straat, etc. en op verschillende manieren. Geweld wordt vaak als een fysieke en/of intentionele daad voorgesteld, maar het is aangegeven om geweld breder te bekijken. Zichtbaar of onzichtbaar, geweld gaat over iets dat kwetst en pijn doet. Kwetsende woorden zoals een belediging, een vernederende houding of een misprijzende blik zijn eveneens vormen van geweld.

In het algemeen doet geweld zich voor binnen een machtsrelatie, en de meeste gewelddaden tegen

kinderen zijn daden begaan door personen die deel uitmaken van het dagelijks leven: ouders, leerkrachten, klasgenootjes, vriend of vriendin, etc. Geweld is moeilijk op te sporen, want slachtoffers houden dit meestal geheim².

Aangezien geweld een breed onderwerp is, zullen wij ons in deze lesmap focussen op fysiek en emotioneel geweld op school en thuis. Verschillende redenen rechtvaardigen deze keuze. Het zijn twee vormen van geweld die ons toelaten om de link te leggen tussen België en Laos, en die de leerlingen goed kunnen begrijpen. Seksueel geweld wordt in deze lesmap niet behandeld omdat dit een gevoelig onderwerp is, ook gezien de leeftijd van de leerlingen voor wie deze lesmap bestemd is. Bepaalde vormen van geweld tegen kinderen werden reeds behandeld in de themafiches zoals "kindsoldaten" en "kinderarbeid". Deze themafiches zijn beschikbaar op onze website www.unicef.be/leerkrachten onder pedagogisch materiaal.

8 ¹ UNICEF, Violence against Children, Geneva, op te halen van: http://www.unicef.org/esaro/5480_violence-against-children.html.

² UNICEF, Hidden in Plain Sight: A statistical analysis of violence against children, 2014, p5

A. HET THEMA GEWELD IN HET KINDERRECHTENVERDRAG

Alle kinderen wereldwijd hebben het recht om beschermd te worden tegen alle vormen van geweld en het Kinderrechtenverdrag wijdt hier verschillende artikels aan.

Artikel 19 zegt dat alle kinderen het recht hebben om beschermd te worden tegen alle vormen van fysiek of psychisch geweld, letsel of misbruik, fysieke of psychische verwaarlozing of nalatige behandeling, mishandeling of exploitatie, met inbegrip van seksueel misbruik, zolang het kind onder de hoede is van de ouder(s), wettige voogd(en) of iemand anders die zorgt voor het kind.

Artikel 28(2) zegt dat de manier van handhaving van de discipline op scholen verenigbaar is met de menselijke waardigheid van het kind.

Artikel 34 gaat over de bescherming van kinderen tegen alle vormen van seksuele exploitatie en seksueel misbruik.

Artikel 37 behandelt het recht op bescherming tegen foltering of een andere wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing, de doodstraf of levenslange gevangenis zonder de mogelijkheid van vervoegde invrijheidstelling en illegale of willekeurige vrijheidsberoving.

Artikel 39 gaat over het recht op passende maatregelen om kinderen te helpen die slachtoffer zijn van geweld.

De artikels 32, 33, 35, 36, 38 en 40 bepalen dat kinderen beschermd moeten worden tegen ontvoering, kinderhandel, oorlog, drugs, kinderarbeid, en dat ze een speciale begeleiding krijgen als ze in contact komen met justitie en politie.

Verschillende **andere verdragen** vermelden het recht van kinderen om beschermd te worden, o.a. het internationaal recht, het vluchtelingenrecht, de mensenrechten, het humanitair recht, etc³.

B. GEWELD TEGEN KINDEREN IN CIJFERS

Aangezien heel wat geweld in stilte gebeurt, is het onmogelijk om exacte cijfers te geven.

Maar wat we al weten:

- 40 miljoen kinderen jonger dan 15 jaar zijn het slachtoffer van mishandeling of morele verwaarlozing, en hebben nood aan gezondheidszorg en sociale bescherming⁴.
- Elk jaar zijn tussen 500 miljoen en 1,5 miljard kinderen slachtoffer van geweld.
- In 2012, waren 95.000 kinderen en jongeren onder 20 jaar het slachtoffer van moord. Dit cijfer is een onderschatting, want een groot aantal van overlijdens door mishandeling worden toegewezen aan andere oorzaken zoals een dodelijke val, verbranding en verdrinking.
- Elke 5 minuten sterft een kind in de wereld door geweld⁵.
- Slechts 2,4% van de kinderen in de wereld zijn door de wet beschermd tegen fysieke straffen⁶.
- Gemiddeld 6 op 10 kinderen in de wereld tussen 2 en 14 jaar zijn het slachtoffer van fysieke straffen door diegenen die regelmatig voor hen zorgen⁷.
- In de wereld ondergaat meer dan 1 op 3 leerlingen tussen 13 en 15 jaar regelmatig vormen van intimidatie⁸.
- 31% van de jongeren in Europa en Noord-Amerika geven aan intimidaties te ondergaan van hun leeftijdsgenoten⁹.
- 25% van meisjes tussen 15 en 19 jaar geven aan het slachtoffer te zijn van vormen van fysiek of ander geweld¹⁰.
- 102 landen verbieden lijfstraffen op school¹¹. Slechts 41 landen ter wereld beschermen kinderen juridisch tegen alle vormen van lijfstraffen, ook thuis¹².

³ UNICEF, Child protection against violence and abuse, http://www.unicef.org/french/protection/index_violence.html

⁴ Without violence, Facts, disponible sur <http://withoutviolence.org/facts/>

⁵ Global Health Estimates (GHE) Summary Tables: Deaths by cause, age, sex and region, 2012 (WHO, Geneva, 2014), recalculated by UNICEF Age 0-19.

⁶ Paolo Sérgio Pinheiro, World Report on Violence Against Children, Geneva UNSG Study on Violence Against Children, 2006, p. 12

⁷ UNICEF, Hidden in Plain Sight: A statistical analysis of violence against children, 2014, p4

⁸ Ibidem, p. 3 / ⁹ Ibidem / ¹⁰ Ibidem

¹¹ <http://www.unviolencestudy.org/french/index.html>

¹² Unicef fr hidden in plain sight p6

C. GEWELD IS MOEILIK OP TE SPOREN

Er zijn verschillende redenen waarom geweld moeilijk op te sporen is. Hierbij enkele voorbeelden...

- Jonge kinderen zijn niet in staat om geweld te signaleren.
- Kinderen signaleren geweld niet, uit angst voor wraak van de persoon die hen mishandelt, of uit angst dat de situatie verergert door de interventie van externe personen.
- Een volwassene die getuige is van kindermishandeling zal stilzwijgen als de dader een partner, een familielid of een invloedrijk lid van de samenleving is (werkgever, politie, leider van de gemeenschap)¹³.
- Kinderen zijn bang voor sociale stigmatisatie, vooral in gemeenschappen waar de eer van de familie belangrijker is dan het welzijn van het kind¹⁴.
- In verschillende landen bestaat er geen systeem dat kindermishandeling registreert. Dit maakt het moeilijk om de problematiek te evalueren¹⁵.
- In bepaalde landen is geweld ten aanzien van kinderen een aanvaard fenomeen in de samenleving. Bepaalde vormen van geweld worden dus beschouwd als normaal tijdens de kindertijd.

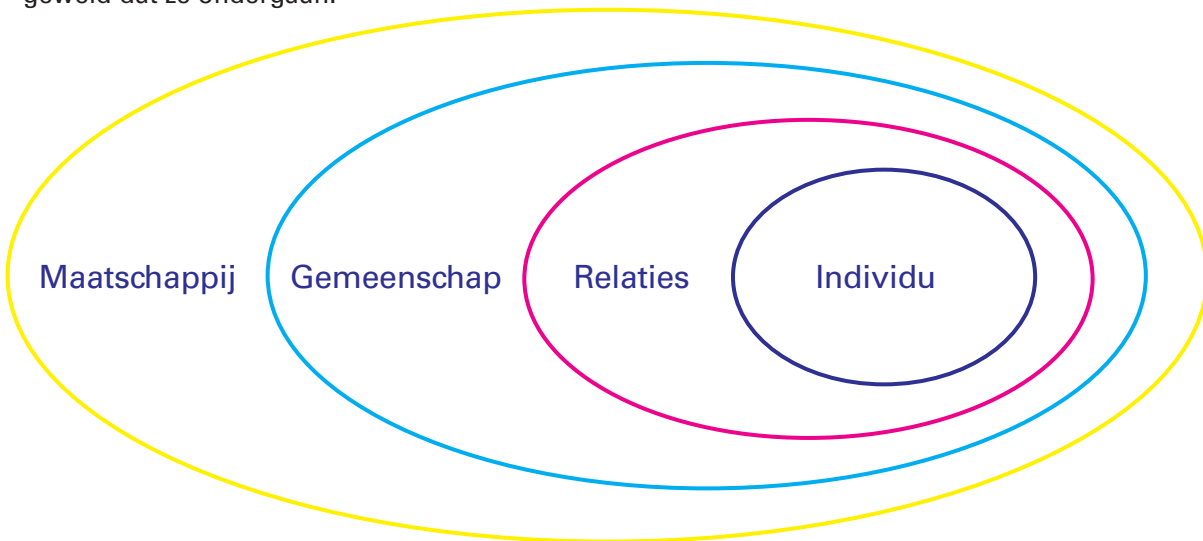
Aangezien geweld maar weinig wordt gemeld, zijn er heel weinig enquêtes over gewelddaden en wordt een minderheid van de daders veroordeeld¹⁶.

¹³ SG_violencestudy_fr p.9 / ¹⁴ Ibidem / ¹⁵ Paulo 1. P10

10 ¹⁶ WHO (2014), Child Maltreatment fact Sheet N°150, Geneva. Op te halen van: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs150/en/>.

D. RISICO- EN BESCHERMINGSFACTOREN

Geweld komt voort uit een complex geheel van factoren die interageren: individuele, relationele, gemeenschaps- en maatschappelijke factoren. Het is belangrijk om aan te dringen op het feit dat kinderen slachtoffer zijn, en nooit verantwoordelijk zijn voor het geweld dat ze ondergaan.

Krug EG et al. (Eds) (2002). World Report on Violence and Health. Geneva, World Health Organization

Het eerste niveau gaat over individuele factoren die direct gelinkt zijn aan de persoonlijke geschiedenis van de persoon en die zijn gedrag beïnvloeden: impulsiviteit, onderwijsniveau, druggebruik, etc. Het relationeel niveau refereert naar de personen waarmee dagelijks wordt omgegaan: de partner, de familie, vrienden, etc. Het derde niveau, de gemeenschap, is de context waarbinnen de sociale relaties veranderd zijn. Een persoon die vaak verhuist, in isolement leeft, een hoog werkloosheidscijfer of een quasi onbestaande sociale inbedding,

zijn factoren die kunnen leiden tot geweld. Ten slotte gaat het laatste niveau over de maatschappelijke normen die geweld meer aanvaardbaar maken, zoals het feit dat het cultureel aanvaard wordt om zo conflicten op te lossen, of de mannelijke dominantie ten aanzien van vrouwen en kinderen. Eén factor alleen kan niet verklaren waarom een persoon gewelddadig is tegen iemand anders¹⁸. Het is wel mogelijk om bepaalde condities te preciseren die geweld verergeren en bepaalde factoren die toelaten om geweld te vermijden.

© UNICEF/NYHQ2012-1886/Noorani

¹⁷ The World Health Organization the World report on violence and health, p.14

¹⁸ The World Health Organization the World report on violence and health, p.13

Individueel niveau

Risicofactoren :

- Tussen 0 en 4 jaar, of adolescent zijn
- Specifieke zorg nodig hebben
- Vroegtijdig geboren zijn of ongewenst door de ouders
- Chronische ziekten en/of ernstige gedragsproblemen hebben
- Slechte schoolresultaten behalen en leerproblemen hebben
- Meisjes worden makkelijker verwaarloosd in een samenleving waar jongens worden bevoordeeld.

Beschermingsfactoren :

- Een goede gezondheid hebben
- Hobbies en interesses hebben
- Zelfvertrouwen hebben
- Zelfstandig zijn
- Een positieve houding aannemen
- Naar school gaan, want die kan een brug slaan tussen het kind, zijn familie en de gemeenschap.

Relatieniveau

Risicofactoren :

- Niet beantwoorden aan de verwachtingen van volwassenen en moeilijk met hen kunnen omgaan.
- De ouders hebben zelf, als kind geweld ondergaan
- Een weeskind zijn
- Met te veel in een woning leven
- Leven met stress omwille van armoede, werkloosheid, sociaal isolement.
- Gebrek aan steun van de familie
- Zwakke vriendschapsbanden op school
- Laag- of ongeschoolde ouders hebben die de schoolactiviteiten nauwelijks opvolgen

Beschermingsfactoren

- Sterke affectieve band tussen kind en ouders
- Positieve en niet-gewelddadige discipline thuis
- De ouders komen tegemoet aan de behoeften van het kind
- Er is weinig stress binnen het gezin
- De ouders zijn opgeleid
- Vrienden hebben

Gemeenschapsniveau

Risicofactoren

- Tot een etnische minderheid behoren of een gemarginaliseerde bevolkingsgroep
- Een kind op de vlucht zijn
- Leven in een cultuur met een grote onderwerping aan gezag
- Een lagere sociale status hebben
- Behoren tot een nieuw samengesteld gezin
- Geïsoleerd zijn van de gemeenschap
- Sociale normen die geweld tolereren

Beschermingsfactoren

- Hoge graad van sociale cohesie
- Opvoedingsstijl van de ouders
- De school staat voor een niet-gewelddadige en niet-discriminerende houding
- Ondersteuning op school
- Kinderrechteneducatie

Maatschappelijk niveau

Risicofactoren

- Ongelijkheid tussen man en vrouw
- Zwakke wettelijke structuur en gebrek aan bescherming van kinderen
- Gebrek aan gepaste voorzieningen die gezinnen ondersteunen
- Beleid dat geen sociale of economische zekerheid biedt
- Gemakkelijke toegang tot drugs en alcohol
- Gewapende conflicten
- Samenleving met veel werkloosheid en ongelijkheid

Beschermingsfactoren

- Systeem voor kindbescherming door het beleid, wetten en voorzieningen
- Toegang tot gezondheidszorg, onderwijs en sociale voorzieningen
- Tewerkstelling en sociale zekerheid
- Gelijkheid tussen man en vrouw
- Landen die vrede kennen

Ondanks de gerealiseerde vooruitgang in het verzamelen van gegevens, is het nog altijd moeilijk om de oorzaken van geweld tegen kinderen te identificeren, alsook de sociale en economische factoren. Hoe meer informatie er beschikbaar is, hoe groter de mogelijkheid om geweld te voorkomen en tegen te gaan. Het verzamelen van gegevens is dus een groot deel van het werk gerealiseerd door UNICEF.

© UNICEF/LaoPDR04628/Holmes

E. DE GEVOLGEN VAN GEWELD

Geweld heeft dramatische gevolgen op fysiek, psychisch en gedragsvlak. Deze gevolgen zijn verschillend voor elk kind en kunnen een impact hebben op korte en lange termijn. Fysieke gevolgen : blauwe plekken, open wonden, botbreuken, brandwonden, schade aan de hersenen,... Dit geweld kan leiden tot chronische ziektes, onvruchtbaarheid, handicap, trauma, coma, amputatie, etc. Geestelijke gevolgen: depressie, angst, cognitieve beperking, achterstand in de ontwikkeling van het kind, gebrek aan zelfvertrouwen, schaamte- en schuldgevoel, etc. Gevolgen voor het gedrag: eetstoornissen en slaapstoornissen, autodestructief en suïcidaal gedrag, absentisme, zwakke productiviteit, sociale stigmatisatie, discriminatie, zwakke sociale relaties, slechte schoolresultaten, etc. Het spreekt dus voor zich dat geweld een grote impact kan hebben op de ontwikkeling van

een kind en bijgevolg op zijn/haar leven als volwassene. Daarbovenop brengt geweld aanzienlijke kosten met zich mee op individueel en maatschappelijk vlak. Afhankelijk van de feiten moet een kind slachtoffer van geweld mogelijk één of meerdere dokters consulteren, hospitalisatiekosten en medicijnen betalen en één of meerdere behandelingen op lange termijn volgen. Op maatschappelijk vlak moeten er voorzieningen ter ondersteuning van slachtoffers opgezet worden, verzorgingscentra en juridische instituten om onderzoek te doen en daders van geweld te vervolgen.

Er moet rekening gehouden worden met absentisme door een gebrek aan productiviteit op het werk, etc. Hierdoor, en bovenop de dramatische gevolgen op het leven van kinderen, kan geweld de socio-economische ontwikkeling van een land vertragen²¹.

²¹ <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs150/fr/>

© UNICEF/LAOA2011-00048/Tatters

INTERVENTIES VAN UNICEF

UNICEF pleit dat « geen enkele vorm van geweld ten aanzien van kinderen gerechtvaardigd kan worden; alle geweld tegen kinderen kan voorkomen worden »²². Geweld is een probleem van de samenleving. De normen, waarden en socio-economische condities en het niveau van opvoeding moeten gelijklopend evolueren met het afschaffen van geweld.

Preventie en interventie laten toe om geweld tegen kinderen te verminderen. UNICEF werkt op internationaal, nationaal en lokaal niveau en zoekt onophoudelijk om de zichtbaarheid van deze problematiek te verhogen, nieuwe acties te lanceren en steun te mobiliseren.

Internationaal niveau

- UNICEF creëert, versterkt en coördineert internationale partnerschappen tussen verschillende internationale organismen en agentschappen van de Verenigde Naties om geweld af te schaffen.
- UNICEF promoot consensus tussen academici, personen die in de praktijk werken en politici.
- UNICEF leidt onderzoeken en verzamelt data m.b.t. de oorzaken van geweld om deze beter te begrijpen.
- UNICEF pleit dat de beschermingsrechten tegen geweld deel uitmaken van het actieplan post-2015 en de nieuwe ontwikkelingsdoelstellingen (de SDGs).

Nationaal niveau

- UNICEF steunt nationale overheden bij de toepassing van het Kinderrechtenverdrag, de internationale normen en standaarden.
- UNICEF moedigt beleidsmakers aan om een beschermingssysteem voor kinderen te ontwikkelen en te versterken, en om de voorzieningen te verbeteren.
- UNICEF werkt samen met de autoriteiten en organisaties van de civiele maatschappij om de sociale normen en waarden te doen evolueren.
- In noodsituaties versterkt UNICEF de bestaande structuren specifiek voor kinderen (bv. scholen beschermen tegen geweld tijdens gewapende conflicten of scholen ter beschikking stellen in vluchtelingenkampen na een natuurramp).
- UNICEF probeert een structurele en systematische aanpak op te zetten om cijfergegevens m.b.t. geweld te verzamelen.

Lokaal niveau

- UNICEF promoot het opzetten van een « one-stop-center » dat multidisciplinaire voorzieningen aanbiedt (gezondheidszorg, psychologische en juridische steun).
- UNICEF steunt de promotie van positieve normen met de bedoeling om nefaste praktijken stop te zetten, en werkt hiervoor samen met de religieuze en confessionele gemeenschappen.
- UNICEF steunt informatie- en preventieprogramma's voor ouders.

3. GEWELD IN LAOS

A. CONTEXT

Laos, of officieel Democratische Volksrepubliek Laos, is een land in Zuid-Oost-Azië. Laos is een bergachtig land ingesloten tussen China, Vietnam, Cambodja, Thailand en Birma (of Myanmar). De hoofdstad is Vientiane en Laos heeft een oppervlakte van 236.000 km², wat overeenkomt met 8 keer België (30.528km²). Toch zijn er maar 6,77 miljoen inwoners, wat van Laos één van de minst bevolkte landen van Azië maakt. Elk jaar migreren 4,41% van de inwoners naar de steden.

Globaal bekeken is de bevolking van Laos jong: 43% van de Laotianen is jonger dan 18 jaar en de gemiddelde leeftijd is 22 jaar. Los van de officiële taal (het Laotiaans of Lao), spreekt men ook Engels, Frans en verschillende etnische dialecten. Er zijn drie grote etnische groepen: de Lao Loum (ongeveer 65%) wonen op de vlaktes, de Lao Theung (25%) in de hooglanden en de Lao Sung (10%) in de bergen.

B. GEWELD TEGEN KINDEREN IN CIJFERS

In Laos zijn er niet veel beschikbare data over geweld tegen kinderen. Een nationale enquête, die werd opgestart in oktober 2014, zal toelaten om diverse informatie m.b.t. dit onderwerp te verzamelen. Hierbij de cijfers waarover we tot op heden beschikken²³.

- 76% van de Laotiaanse kinderen tussen 2 en 14 jaar ondergaan minstens één vorm van geweld (fysiek of psychisch) binnen hun gezin.

- 8% van de Laotiaanse kinderen ondergaan lijfstraffen in hun gezin.
- 42% van de volwassenen vinden dat lijfstraffen nodig zijn om kinderen goed op te voeden.
- Kinderen die leven in afgelegen gebieden ondergaan meer geweld dan zij die in de stad wonen (12% en 8%).

C. RISICO-EN BESCHERMINGSFACTOREN

In Laos is er door het ontbreken van precieze gegevens over geweld tegen kinderen, een gebrek aan informatie over de risico- en beschermingsfactoren. Toch tonen een bepaald aantal feiten aan dat dit geweld een groot aantal kinderen raakt en dat sommige feiten ons toelaten om al bepaalde risicofactoren op te stellen.

- Er bestaan grote ongelijkheden tussen mannen en vrouwen. Mannen worden als superieur beschouwd en jongens hebben meer waarde in de samenleving.
- Kinderen hebben een inferieur statuut in de samenleving en in het gezin. Men verwacht van hen enkel dat ze zich onderwerpen aan autoriteit.
- Fysiek geweld is een geaccepteerde discipline om een kind op te voeden.
- Lijfstraffen op school zijn niet verboden door de wet. Slaan wordt beschouwd als de beste methode om kinderen discipline bij te brengen²⁴.
- Er bestaat een groot fenomeen van migratie, wat met zich meebrengt dat kinderen worden achtergelaten als wezen²⁵.

- Laos moet afrekenen met interetnische conflicten.

We kunnen eveneens bepaalde beschermingsfactoren opstellen;

- Laos heeft het Kinderrechtenverdrag in 1991 geratificeerd en heeft de Verklaring van de ASEAN (Associatie van Zuidoost-Aziatische landen) voor de uitbanning van alle vormen van geweld tegen vrouwen en kinderen in 2013 aangenomen.
- Laos heeft verschillende wetten aangenomen die kinderen beschermen, zoals de Wet over de bescherming van de rechten en belangen van kinderen (2007), de familiewet (2008) en de onderwijswet (2007).
- Laos is sinds oktober 2014 bezig met een onderzoek over geweld tegen kinderen, dat zal toelaten om geweld beter te kunnen identificeren, te voorkomen en er tegen in te gaan.
- Bepaalde organisaties van het middenveld in Laos richten zich op de bescherming van kinderen

²³ UNICEF Lao, Violence against children in Lao PDR factsheet, 2014, beschikbaar op http://www.unicef.org/laos/activities_22353.html

²⁴ <http://resourcecentre.savethechildren.se/start/countries/laos>

²⁵ <http://laos.savethechildren.net/what-we-do/child-protection>

© UNICEF/LAOA2011-00027/O'Brien

D. DE GEVOLGEN VAN GEWELD

De gevolgen van geweld zijn in zekere zin dezelfde overal ter wereld. Toch zijn bepaalde gevolgen zeer specifiek voor Laos.

Laos is een heel arm land en valt ten prooi aan interetnische grensconflicten met Thailand. Deze conflicten versterken migratiebewegingen en kinderen zijn hiervan het eerste slachtoffer. Wezen of achtergelaten kinderen proberen te overleven op straat. Veel kinderen vluchten eveneens uit het gezin na mishandeling en komen ook op straat terecht. Deze kinderen hebben weinig houvast, hun meest fundamentele rechten zijn ondermijnd en ze hebben meer kans op druggebruik, kleine en grote delinquentie.

E. INTERVENTIES VAN UNICEF

De strijd tegen geweld ten aanzien van kinderen is één van de prioriteiten van UNICEF in Laos. Ten gevolge van verschillende pleidooi-acties bij de Laotiaanse autoriteiten, is deze problematiek nu een prioriteit op hun politieke agenda.

UNICEF ondersteunt de juridische sector om een meer conform systeem op te zetten om tegemoet te komen aan de internationale standaarden ten aanzien van kinderrechten. UNICEF biedt technische ondersteuning aan de overheden bij het uitwerken van een wet tegen geweld op vrouwen en kinderen.

In samenwerking met de autoriteiten en de organisaties van de civiele maatschappij, neemt UNICEF deel aan het nationaal actieprogramma 2014-2020 over de preventie en de afschaffing van geweld tegen vrouwen en kinderen. Hierbij de drie hoofddoelstellingen;

1) Onderzoek van de wetgeving en ontwikkeling van een database over geweld

Het onderzoek over geweld tegen kinderen zou moeten toelaten om concrete gegevens te verzamelen. Deze zullen gebruikt worden in het kader van toekomstige acties ter preventie, om de volgende interventies beter te realiseren en om een betere dienstverlening te bieden in de domeinen van gezondheidszorg, onderwijs en de juridische sector. Daarbovenop zullen alle deelnemers aan het onderzoek toegang hebben tot raad en ondersteuning.

Dit is eveneens een opportuniteit om op basis van reële gevallen te exploreren hoe het beschermingssysteem voor kinderen gedefinieerd en ontwikkeld kan worden.

2) Preventie van geweld, namelijk via een nationale campagne

De nationale Laotiaanse campagne wil de politieke leiders, het grote publiek en de media sensibiliseren met de bedoeling om de mensen aan te moedigen zich te verzetten tegen geweld. De boodschappen die naar voor geschoven worden zijn:

- Het is niet omdat we geweld niet zien, dat het niet bestaat;
- Het afschaffen van geweld belangt iedereen aan;
- Geen enkele vorm van geweld is aanvaardbaar en alle vormen van geweld kunnen voorkomen worden;
- Als een kind getuige of slachtoffer is van geweld heeft dit invloed op zijn/haar gezondheid, het welzijn en de toekomst van het kind.

Op basis van de resultaten van het onderzoek, zal de campagne geheroriënteerd worden naar de verandering van sociale normen opdat geweld onaanvaardbaar wordt.

3) Een betere interventie in het kader van geweld en verbetering van de voorzieningen voor gezondheidszorg en kindbescherming.

Een sterk systeem voor kindbescherming wordt opgericht als antwoord op geweld: de ontwikkeling van "Child Protection Networks"; de creatie van een nationale telefoonlijn om jongeren te adviseren, het oprichten van een rechtbank voor kinderen, etc. UNICEF ondersteunt eveneens de vorming van sociaal werkers, die hulp en ondersteuning bieden aan slachtoffers.

Deze acties zijn nieuw voor Laos en tonen de bereidheid van de autoriteiten om dit probleem aan te pakken. Dit is gunstig voor de dialoog en biedt perspectieven voor de vooruitgang van de kindbescherming.

4. EN IN BELGIË?

Ook in België worden kinderen mishandeld. België heeft het Kinderrechtenverdrag geratificeerd in 1991, maar het fenomeen kindermishandeling is nog steeds aanwezig in onze samenleving. Sinds vele jaren heerst er een debat rond lijfstraffen en de pedagogische tik binnen het gezin, want dit is niet expliciet verboden door de Belgische wet (maar wel verboden op school). Om de complexiteit van dit probleem te illustreren: "74% van de Belgische volwassenen accepteren het idee dat ouders hun kinderen slaan. Maar ze tolereren niet dat dit gebeurt door leerkrachten"²⁶. In België is er nog geen verbod op lijfstraffen binnen de familie, maar we hopen dat ons land binnenkort de vijftiengig Europese landen volgt, die dit volledig afgeschaft hebben.

Op Europees en internationaal niveau mobiliseert België zich om de samenwerking tussen staten in de strijd tegen geweld op kinderen te promoten²⁷. Hier komen een groot deel van de nationale, regionale en internationale maatregelen uit voort. De laatste jaren kwam het accent te liggen op de strijd tegen "het gebruik van kindsoldaten, kinderhandel en seksueel geweld ten aanzien van meisjes in conflict-situaties"²⁸. Deze maatregelen zijn echter nog niet voldoende en er gaan stemmen op dat de autoriteiten « nog meer aandacht moeten schenken aan minder zichtbare, maar daarom niet minder schadelijke vormen van geweld »²⁹.

De risico-en beschermingsfactoren en de gevolgen van geweld, zijn voor België gelijkaardig aan de elementen vermeld in deel 1 en daarom worden ze hier niet opnieuw besproken.

²⁶ Verslag van de conferentie over geweld tegen kinderen in België en in de wereld, Egmontpaleis, 6 december 2006, p. 32

²⁷ Verslag van de conferentie over geweld tegen kinderen in België en in de wereld, Egmontpaleis, 6 december 2006, Op. cit., p. 11

²⁸ Kinderrechtencommissariaat, Geweld, gemeld en geteld, septembre 2011, p. 13

²⁹ Ibidem

A. GEWELD TEGEN KINDEREN IN CIJFERS

Kinderbescherming is een competentie van de gemeenschappen (communautaire), en dus bestaan er geen representatieve cijfers op nationaal niveau om geweld te evalueren. We maken dus het onderscheid tussen de cijfers vanuit de Vlaamse gemeenschap en de Federatie Wallonië-Brussel.

Op 2000 bevroegde kinderen via een enquête in de Vlaamse gemeenschap, ervoeren 70% van de kinderen ooit fysiek en verbaal geweld bij hen thuis³⁰ en 85% heeft een vorm van geweld ondergaan op school.

- In de Federatie Wallonië-Brussel maakt in 77% van de gevallen van geweld de dader deel uit van de naaste of uitgebreide familie³¹.

- In 2013 werden 7.829 gevallen van mishandeling en verwaarlozing gesignaleerd in de Vlaamse gemeenschap. Deze gevallen gaan over 10.017 kinderen, terwijl dit er in 2010 9.402 waren³².
- In 2012 werden 5.456 gevallen van mishandeling en verwaarlozing gesignaleerd in de Federatie Wallonië-Brussel.
- In Europa zijn 8 tot 15% van de jongeren slachtoffer van pesten op school. In de Federatie Wallonië-Brussel, zijn 16% "regelmatig slachtoffer van pesten, 14% regelmatig actor van pesten en 5% regelmatig actor én slachtoffer van pesten"³³.
- Thuis, in meer dan 40% van partnergeweld, is minstens één kind getuige geweest van geweld-daden begaan op één van zijn ouders³⁴. Als de partners gescheiden zijn, stijgt dit cijfer en zijn de geweld-daden in meer dan 56% van de gevallen gezien of gehoord door de kinderen³⁵.

B. BIJ WIE KAN JETERECHT ?

Een kind weet zelden bij wie het terecht kan als er sprake is van geweld. Zelfs als er gratis en anonieme telefoonnummers bestaan of gespecialiseerde professionelen, kennen de kinderen die niet altijd. Ze kunnen zich ook wenden tot een vertrouwenspersoon zoals een vriend of een leerkracht, die hen kan oriënteren naar verschillende actoren. De diensten die hieronder beschreven worden zijn toegankelijk voor iedereen. Zij begeleiden kinderen en hun families in moeilijke situaties, en proberen een eind te maken aan het geweld en trachten het te voorkomen.

Voor de Vlaamse kinderen zijn er de gespecialiseerde centra «**Vertrouwenscentrum Kindermishandeling**». In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een Vertrouwenscentrum Kindermishandeling (VK) werkzaam. Het VK is multidisciplinair samengesteld en heeft een medische, psychologisch/pedagogische en sociale functie alsook een secretariaatsfunctie. Meer informatie op www.kindermishandeling.be

Twee gratis en anonieme telefoondiensten zijn bestemd voor kinderen in België. Kinderen mogen hen telefoneren om vragen te stellen, te praten en te getuigen als ze in moeilijke omstandigheden leven. Voor de Nederlandstaligen is dit het nummer 102. De **vroegere kindertelefoon "Awel"** luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal en/of een probleem via telefoon, mail, chat en forum: www.awel.be

Voor kinderen vanaf 12 jaar, die een probleem hebben, raad of hulp willen, is er het **JAC, het Jongerenadviescentrum**. Het JAC helpt jongeren met al hun vragen en problemen. Dit kan via mail, chat of telefoon met een hulpverlener. Jongeren kunnen ook langsgaan of een afspraak maken bij het JAC. Je vindt het JAC in elke provincie: www.jac.be

Het **Kinderrechtencommissariaat** is een onafhankelijke instantie ter verdediging van kinderrechten in de Vlaamse gemeenschap. Zijn missie bestaat uit informeren over kinderrechten, de goede toepassing van kinderrechten na te gaan en aanbevelingen te formuleren bij de verschillende overheden om de wetten aan te passen en om klachten of aanvragen tot bemiddeling m.b.t. schendingen van kinderrechten te ontvangen. Meer informatie op www.kinderrechtencommissariaat.be.

Kinderen en jongeren die een klacht hebben over hun rechten en professionelen die in hun werk botsen op onrecht tegenover kinderen en jongeren kunnen een klacht sturen naar de **Klachtenlijn** van het Kinderrechtencommissariaat. Bel, mail, schrijf of surf en er wordt samen gezocht naar een oplossing. Meer informatie op: www.kinderrechten.be

Over geweld praten met de kinderen zelf laat toe om elk kind te beschermen tegen alle vormen van fysiek, seksueel en psychisch geweld, en geeft kinderen de nodige handvaten om concrete acties van sensibilisering op te zetten om geweld te voorkomen en de nodige hulp te zoeken wanneer nodig.

³⁰ Ibidem / ³¹ Verslag van de conferentie over geweld tegen kinderen in België en in de wereld, Egmontpaleis, 6 december 2006, Op. cit., p. 28

³² Kind en Gezin, Het kind in Vlaanderen, Brussel, 2014, p. 197

³³ Coordination des ONG pour des Droits de l'Enfant, Harcèlement à l'école : Identification et pistes d'action, Bruxelles, juin 2014, p. 3

³⁴ Instituut voor de gelijkheid van vrouwen en mannen, Ervaringen van vrouwen en mannen met psychologisch, fysiek en seksueel geweld, Brussel 2010, p. 151

³⁵ Fédération Wallonie Bruxelles, Un enfant exposé aux violences conjugales est un enfant maltraité, Bruxelles, 2013, p. 20

C. INTERVENTIE VAN UNICEF

UNICEF is actief rond het thema van geweld tegen kinderen in België. Sinds 2008 erkent de Belgische grondwet dat “elk kind recht heeft op respect voor zijn morele, fysieke, psychische en seksuele integriteit”. De afgelopen jaren heeft UNICEF ook gepleit voor meer aandacht tegen huiselijk geweld en gevraagd dat men onthaalstructuren opzet voor vrouwen en kinderen die slachtoffer

zijn van geweld. UNICEF heeft ook gevraagd aan de beleidsmakers dat België elke vorm van geweld tegen kinderen verbiedt en dat informatie en sensibiliserings-activiteiten worden ontwikkeld. Ten slotte heeft UNICEF ook de beleidsmakers geïnterpelleerd over de noodzaak voor een positieve familiale wetgeving die toelaat om kinderen te beschermen en ouders te ondersteunen.

ACTIVITEITEN- FICHES

C. ACTIVITEITENFICHES

© UNICEF/LaoPDR00305/Holmes

Activiteitenfiche 1:

GEWELD... OVERAL EN IN AL ZIJN VORMEN

1. LEERDOELEN: de leerlingen kunnen...

- de vormen van geweld preciseren;
- uitleggen wat het 'recht op bescherming' inhoudt en waarom het belangrijk is;
- uitleggen dat alle kinderen, waar ze ook wonen, het recht hebben op bescherming tegen elke vorm van geweld;
- de gevolgen herkennen van geweld op de ontwikkeling van het kind;
- stellingen formuleren over geweld in de wereld.

2. DUUR: ongeveer 85 min.

3. MATERIAAL: werkblaadjes 1, 2, 3 en 4; politieke wereldkaart.

4. VERLOOP:

Deel 1 (30 min.): Geweld, wat is dat?

Start met een reflectie over geweld en begin het debat met open vragen zoals:

- > Geweld, wat is dat? Wat betekent geweld?
- > Heb je zelf al geweld meegemaakt of gezien?
- > Waar, hoe en door wie wordt er geweld gepleegd ten aanzien van kinderen?

Zet tijdens het debat de kinderen aan tot nadenken over alle mogelijke vormen van geweld.

In welke context, op welke plaats, en door wie wordt er geweld gepleegd? Schrijf hun bevindingen op het bord. Deel ondertussen werkblaadje 1 uit. Daarmee kunnen ze een lijst maken van de verschillende categorieën van geweld en deze benoemen.

Opmerking: Voor de rangschikking van de verschillende vormen van geweld op werkblaadje 1 kunnen verschillende criteria gebruikt worden, namelijk:

- De vorm van geweld (bij voorkeur dit criterium gebruiken bij de activiteit)
- De dader/actor van geweld
- Het slachtoffer van geweld

De keuze van de twee laatste criteria door de leerlingen, biedt de mogelijkheid om samen met hen vast te stellen dat volwassenen (ouders, leerkrachten, etc.) en kinderen zowel dader/actor als slachtoffer van geweld kunnen zijn. Bijvoorbeeld bij pesten op school.

Beëindig de discussie en preciseer 5 vormen van geweld in de samenleving. Geef nu ook zelf voorbeelden.

- **Verbaal geweld** (Een vrouw wordt uitgescholden: “Je bent echt idioot, helemaal getikt!”; Een bejaarde wordt bedreigd: “Stop met klagen of ik laat u plaats!”; Een meisje wordt beledigd: “Stomme trut!”, ...)
- **Lichamelijk geweld** (Een oudere wordt dooreengeschied. Een kind wordt geslagen. Een vrouw wordt van de trap geduwd.)
- **Psychisch geweld** (Een kind hoort woorden van misprijzen: “Je doet nooit iets goed!”; Een oudere wordt gekleineerd: “Arme oude man, op uw leeftijd is er niets meer met u te beginnen!”; Een vrouw wordt door haar man vernederd in het bijzijn van hun gasten.)
- **Seksueel geweld** (Een kind wordt door een volwassene verplicht om pornofilms te bekijken; Iemand wordt door zijn kamergenoot betast; Een vrouw kan geen seksuele betrekkingen weigeren omdat ze bang is om geslagen te worden.)
- **Financieel geweld** (Een vrouw wordt door haar man verplicht haar volledige loon aan hem af te staan; Een oudere ziet dat zijn geld door zijn kinderen wordt aangeslagen; Een jongere werkt overuren zonder ervoor betaald te worden.)

Laat aan je leerlingen weten dat je bij de volgende activiteiten enkel zal focussen op lichamelijk en psychisch geweld op school en thuis.

Deel 2 (40 min.) : Het recht om beschermd te worden

Alle kinderen hebben wereldwijd het recht om beschermd te worden tegen alle vormen van geweld die in het vorige deel aan bod kwamen. Vraag aan de leerlingen om na te denken over gewelddaden thuis of op school die in België kunnen voorkomen.

Deel werkblaadje 2 uit en lees samen de tekst. Leg uit dat de rechten op de bescherming van het kind uitvoerig zijn opgenomen in het Verdrag inzake de Rechten van het Kind, maar ook in het internationaal recht, het humanitair recht, het mensenrechtenverdrag, enz. Het betreft fundamentele rechten.

Vraag vervolgens aan de leerlingen om op hun beurt een korte tekst te schrijven over een situatie waarin (of een plaats waar) zij zich beschermd voelden. **Bespreek daarna samen alle teksten die ze in de klas hebben geschreven.**

Stel de kinderen tenslotte een aantal vragen: waarom is het volgens hen belangrijk om kinderen tegen geweld te beschermen? Wat zijn hiervan de gevolgen?

Noteer hun ideeën op het bord in drie categorieën: psychische gevolgen, lichamelijke consequenties of gevolgen voor het gedrag. Aarzel niet om ideeën aan te reiken als de kinderen niet onmiddellijk een antwoord vinden.

Tot slot vraag je hen om op de achterzijde van activiteitenfiche 2 de gevolgen van geweld te noteren.

Deel 3 (15 min.) : stellingen formuleren over het geweld in de wereld

Deel werkblaadje 4 uit. Het is een blanco wereldkaart. Vraag aan de leerlingen om de regio's aan te duiden waar er volgens hen geweld is tegen kinderen en welke vorm van geweld zij daar ondergaan. Stel de kinderen voor om een wereldkaart te gebruiken als zij het moeilijk hebben om landen te herkennen op de blanco kaart.

Vraag de kinderen ook om aan hun kaart een titel te geven en om er een legende bij te verzinnen. Deel werkblaadje 3 uit. Het zal de leerlingen helpen bij het lezen en opmaken van een themakaart.

De kinderen zullen doorheen de verschillende werkblaadjes, deze kaart opnieuw gebruiken. En in de laatste werkblaadjes zullen ze hun oorspronkelijke stellingen ook kunnen bijstellen.

Activiteitenfiche 2:

GEWELD OP SCHOOL EN THUIS

1. LEERDOELEN: De leerlingen kunnen...

- bepalen welke rol familie en school spelen voor de kinderen;
- de verschillen aanduiden tussen huiselijk geweld en geweld op school in België en elders in de wereld;
- Laos terugvinden op een wereldkaart;
- wat informatie geven over Laos;
- de risicofactoren identificeren die tot geweld leiden.

2. DUUR: ongeveer 80 min.

3. MATERIAAL: werkblaadjes 5, 6 en 7; atlas

4. VERLOOP:

Deel 1: de problematiek van huiselijk geweld en geweld op school (20 minuten)

Splits de klas op en hou een brainstorm met de twee groepen over de rol die familie en school spelen voor kinderen. Om de brainstorm te voeden, kan je artikelen van het Kinderrechtenverdrag op het bord schrijven die betrekking hebben op familie of school. Je vindt deze op www.unicef.be/kids > info > kinderrechten. Vraag vervolgens aan beide groepen om een woordvoerder te kiezen die hun bevindingen voorstelt. Bespreek samen de resultaten van beide groepen.

We hebben er bewust voor gekozen om geweld tussen kinderen in scholen niet te behandelen, want dit onderwerp werd reeds door andere instanties onder de loep genomen. Wij raden echter het educatief materiaal aan dat op volgende websites te vinden is, indien je dit onderwerp met je leerlingen wilt bespreken:

- web.jacpunt.be
- www.kieskleurtegenpesten.be
- www.schoolzonderpesten.be

Deel 2: getuigenis van huiselijk geweld/geweld op school (30 minuten)

Deel werkblaadje 5 uit en geef de kinderen de tijd om individueel de getuigenissen te lezen die op het blaadje staan. Stel daarna vragen aan de leerlingen over deze tekst:

- In welke landen denken jullie dat deze situaties zich voor doen?
- Over welke vormen van geweld gaat het?
- Wie zijn de slachtoffers?
- Op welke plaatsen spelen deze situaties zich af?

Start een vergelijking tussen de getuigenissen die zij net gelezen hebben en de situatie in België.

Welke belangrijkste verschillen merken zij hierbij op? Vraag aan de leerlingen om stellingen te formuleren over de redenen voor deze verschillen. Is het omwille van armoede, religie, of gebrek aan toegang tot onderwijs in die landen?

Je vindt hierover extra informatie in deel 1 van deze lesmap met achtergrondinformatie. Leg tijdens deze oefening duidelijk het accent op de definitie van de term "risicofactor" en op het gebrek aan een rechtstreeks oorzakelijk verband. Het is niet omdat men arm is dat men ook geweld pleegt.

Laat ieder kind een situatie beschrijven waarvan zij denken dat die zich in België zou kunnen voordoen. Bespreek daarna samen hun ideeën. Is dit echt denkbaar bij ons? Waarom?

Fase 3: Ontdek Laos (30 minuten)

Vraag de kinderen om met behulp van een atlas, Laos aan te duiden op de wereldkaart. Als zij het land hebben gelokaliseerd, deel dan werkbladje 6 uit en vraag hen om zo veel mogelijk informatie op te schrijven op basis van de gegevens uit de atlas.

Deel vervolgens werkbladje 7 uit dat verschillende themakaarten bevat. Met behulp van deze kaarten zullen zij de gegevens die zij niet in de atlas hebben gevonden, kunnen invullen op werkbladje 6. Vraag de kinderen om de themakaarten van Laos en België te analyseren en stel hen daarna hierover enkele vragen:

- Welke belangrijkste verschillen merken zij hierbij op?
- Worden de stellingen die zij hadden aangenomen over de redenen voor die verschillen bevestigd?
- Heeft de geografische ligging van een land invloed op geweld?

Je vindt hierover extra informatie in deel 1 van deze lesmap met achtergrondinformatie. Leg tijdens deze oefening duidelijk het accent op de definitie van de term “risicofactor” en op het gebrek aan een rechtstreeks oorzakelijk verband. Het is niet omdat men arm is dat men ook geweld pleegt.

© UNICEF/LaoPDR04662/Holmes

Activiteitenfiche 3:

GEWELD, WAT ZIJN DE OORZAKEN EN DE GEVOLGEN?

1. LEERDOELEN: De leerlingen kunnen...

- o hun oorspronkelijke stellingen checken aan de hand van hun politieke wereldkaart
- o de risico- en beschermingsfactoren van geweld identificeren

2. DUUR: ongeveer 60 min.

3. MATERIAAL : werkblaadjes 5 en 8

4. VERLOOP :

Deel 1: stellingen formuleren over de risicofactoren van geweld (20 minuten)

Nadat de leerlingen de getuigenissen in deel 2 hebben gelezen en als zij denken dat bepaalde situaties wel in Laos kunnen voorkomen maar niet in België, dan betekent dit dat specifieke factoren geweld beïnvloeden (zie pagina 15 bij achtergrondinformatie). Neem opnieuw werkbladje 5 en vraag de leerlingen om in de getuigenissen de factoren te onderstrepen die de uiting van geweld beïnvloeden (de risicofactoren).

Je vindt hierover extra informatie in deel 1 van deze lesmap met achtergrondinformatie. Leg tijdens deze oefening duidelijk het accent op de definitie van de term "risicofactor" en op het gebrek aan een rechtstreeks oorzakelijk verband. Het is niet omdat men arm is dat men ook geweld pleegt.

Vraag aan de leerlingen om zich in kleine groepjes op te splitsen en om vier factoren te vinden die volgens hen het meest leiden tot geweld. Elke groep zal vervolgens zijn keuze aan de klas voorleggen en uitleggen waarom zij die factoren gekozen hebben.

Stel de leerlingen enkele vragen. Bestaan er nog andere oorzaken van geweld? Noteer hun ideeën op het bord. Nadat je deze besproken hebt, klasseer je hun opvattingen op het bord onder de vier soorten risicofactoren (maatschappij, gemeenschap, relaties, individu).

Deel 2: identificeren van de beschermingsfactoren (20 minuten)

Bepaalde factoren verkleinen de kans dat een kind met geweld in aanraking zou komen. Neem opnieuw werbladje 5 met de getuigenissen. De leerlingen hebben al de factoren onderstreept die de uiting van geweld bevorderen. Vraag hen nu om in een andere kleur aan te duiden welke factoren kinderen tegen geweld beschermen.

Besprek vervolgens met de kinderen welke andere factoren het risico kunnen verminderen waardoor een kind het slachtoffer zou worden van geweld. Noteer hun ideeën op het bord. Nadat je dit hebt besproken, deel je werbladje 8 uit. Het herneemt op duidelijke wijze de verschillende risico- en beschermingsfactoren. Lees deze samen met de kinderen.

Deel 3: check de oorspronkelijke stellingen (20 minuten)

Keer terug naar de oorspronkelijke vraag en stellingen. Waar gaan volgens jullie kinderen gebukt onder geweld? Wat hebben jullie genoteerd op jullie themakaart (Mijn stellingen) over Laos en België? Zouden jullie nu iets veranderen aan jullie oorspronkelijk standpunt?

- Welke stellingen waren correct en kunnen bevestigd worden?
- Welke stellingen waren fout en moeten dus ontkracht worden?

Mogelijk antwoord op de initiële vraag: Overal ter wereld zijn kinderen het slachtoffer van geweld, of dat nu zichtbaar is of niet. Bepaalde factoren kunnen het risico op uitingen van geweld versterken, zoals bijvoorbeeld sociale en economische moeilijkheden in een bepaalde gemeenschap, een bepaalde cultuur, specifieke zeden of gewoonten, of nog: afhankelijk van het temperament van een persoon. Sommige factoren zijn meer aanwezig op bepaalde plaatsen in de wereld. Daarom is er daar ook meer geweld dan op andere plaatsen. Maar in welk land het kind ook woont, het heeft het recht om beschermd te worden tegen elke mogelijke vorm van geweld.

© UNICEF/LAOA2007-4957/Holmes

© UNICEF/LAOA2007-4961/Holmes

Activiteitenfiche 4 :

HOE MOET MEN ZICH TEGEN GEWELD BESCHERMEN?

1. LEERDOELEN: De leerlingen kunnen...

- de instanties aanduiden die bescherming bieden tegen geweld in België
- uitleggen dat er structuren bestaan om kinderen te beschermen
- mogelijke oplossingen voorstellen om kinderen te beschermen
- uitleggen wat de rol van UNICEF is in deze strijd

2. DUUR: ongeveer 70 min.

3. MATERIAAL : werkblaadjes 8 en 9

4. VERLOOP :

Deel 1: het recht om beschermd te worden tegen geweld: wie in Vlaanderen aanspreken? (50 minuten)

Vraag de kinderen na te denken over de verschillende mogelijkheden om zich te beschermen tegen

geweld. Tot wie zouden ze zich spontaan wenden wanneer ze het slachtoffer zouden zijn van geweld in België? Wie is er volgens de kinderen in België verantwoordelijk voor hun bescherming?

Deel werkblaadje 9 uit. Het betreft een spel over instanties in Vlaanderen die op dit vlak actief zijn en waar de kinderen met hun vragen terecht kunnen. Nadat je het spel hebt gespeeld, vorm je drie groepen in de klas. Dan vraag je elke groep om een informatieve poster te maken over de bescherming van kinderen tegen geweld in België. Iedere groep stelt een organisatie voor en focust zijn campagne op de werking van de instantie die zij vertegenwoordigen: de jongerenadviescentra (JAC), de telefoondienst Awel, de Klachtenlijn... Je vindt hierover extra informatie in deel 1 van deze lesmap met achtergrondinformatie onder "Bij wie kan je terecht?"

Aarzel niet om de affiches in de school uit te hangen. Zo sensibiliseer je de andere kinderen en leerkrachten voor dit belangrijke thema van geweld tegenover kinderen!

Deel 2: wat doet UNICEF in Laos? (20 minuten)

De strijd tegen geweld ten aanzien van kinderen is een van de prioriteiten van UNICEF in Laos. Nu ze een zicht hebben op de manier waarop het thema in België wordt behandeld en op de mogelijke oplossingen, vraag je aan de leerlingen om in de huid te kruipen van de mensen die voor UNICEF werken in Laos. Wat zouden zij doen om het lot van de kinderen in dat land te verbeteren? Welke systemen of acties zouden zij organiseren?

Vraag de leerlingen om zich in vier groepjes op te delen en om op een blad papier hun ideeën te noteren die het geweld ten aanzien van kinderen in Laos zouden kunnen stoppen. Daarna vraag je aan elke groep om hun standpunten voor te stellen aan de klas.

Deel dan, om de activiteiten af te sluiten, werkblaadje 10 uit dat de werking van UNICEF in Laos verder toelicht.

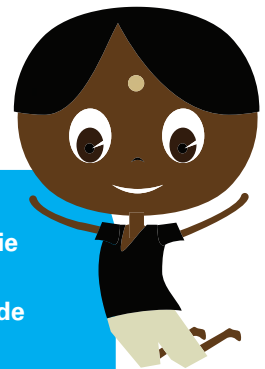
BIJLAGEN

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 1

VERSCHILLENDE VORMEN VAN GEWELD

Lees de zinnen hieronder. Het zijn voorbeelden van gewelddaden die worden gepleegd door verschillende personen en in verschillende omstandigheden. Knip de strookjes uit en probeer ze in verschillende categorieën te rangschikken. Vind een naam voor elke categorie. Bespreek je rangschikking daarna met de andere leerlingen van je klas.

In de klas: een meisje gooit een meetlat in het gezicht van een andere leerling omdat ze boos is.

In de tuin: Amelie duwt haar broertje van de schommel omdat zij zelf wil gaan schommelen.

Op de speelplaats: kinderen beslissen dat een andere leerling niet mag meespelen.

Sam schreeuwt zijn moeder toe dat ze echt dom is en dat ze niets kan.

Bij de bushalte: een man duwt een vrouw op de grond om haar handtas te stelen.

Thuis: een vader blijft elke dag opnieuw herhalen dat zijn zoon nooit iets in het leven zal bereiken.

Een meisje dat samen met haar vriendinnen aan het wandelen is, scheldt een kind uit dat ongewild tegen haar aanliep.

Thuis: de mama van Juan slaat hem omdat hij een slecht rapport heeft.

Op school: een leerkracht zegt voortdurend dat een bepaalde leerling niets kan.

De grote broer van Lison is 22 jaar. Hij scheldt Lison regelmatig uit omwille van zijn uiterlijk.

In een winkel: een man schreeuwt tegen zijn vrouw omdat hij niet akkoord gaat met haar gedrag.

Een leerling beledigt zijn leerkracht omdat hij niet akkoord gaat met een beslissing van zijn leerkracht.

Een leraar tikt met een lineaal op de vingers van een leerling omdat die zonder toestemming praat in de klas.

Op straat: enkele jongeren dreigen ermee een jongen te vernederen voor al zijn vrienden als hij zijn gsm niet afgeeft.

Heb je de verschillende mogelijke categorieën met je klasgenoten kunnen bespreken?
Wens je iets te veranderen aan die van jou? Zo ja, herschik dan je indeling.

MAAK JE SYNTHESEBLAD OP:

1. Kleef je strookjes op een blad in overeenstemming met de categorieën.
2. Vergeet niet om de naam van de categorieën te noteren.
3. Bedenk een titel voor je synthese.

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 2

RECHT OP BESCHERMING... TEGEN?

Tijdens de eerste activiteit heb je ontdekt dat er verschillende vormen van geweld bestaan en dat kinderen hiervan het slachtoffer kunnen zijn.

Je bent misschien zelf ooit eens het slachtoffer geweest van een van deze vormen van geweld...

Maar wist je dat alle kinderen in de wereld recht hebben op bescherming tegen elke vorm van geweld?

Niemand mag een kind geweld aandoen. We moeten ervoor zorgen dat kinderen niet geslagen of beledigd worden, ook niet door hun ouders. Zij moeten hun kind geven wat het nodig heeft om te leven en om zich te ontwikkelen.

Artikel 19 van de Kinderrechtenverdrag

Nochtans zijn miljoenen kinderen overal ter wereld het slachtoffer van schendingen van hun recht op bescherming. Dat gebeurt zowel in landen waar de situatie stabiel is (zoals in België), als in landen waar er crisis heerst. Om die reden is de bescherming van het kind een prioriteit voor UNICEF.

Het staat vermeld in het Kinderrechtenverdrag: kinderen moeten in de eerste plaats worden beschermd door hun ouders en door hun eigen gemeenschap, zoals hun familie of de school. Je hebt het recht om op te groeien in de best mogelijke omstandigheden.

Helaas komt het nog al te vaak voor dat kinderen ook in hun omgeving het slachtoffer worden van geweld. Het gebeurt inderdaad dat zij fysiek, verbaal of psychisch geweld moeten ondergaan van een ouder, een broer, een leerkracht of een vriend.

Laos, bijvoorbeeld, is een klein land in Azië waar er veel straatkinderen zijn: de helft van die kinderen zijn van huis weggelopen omdat zij er mishandeld werden. Dit gebeurt ook in België.

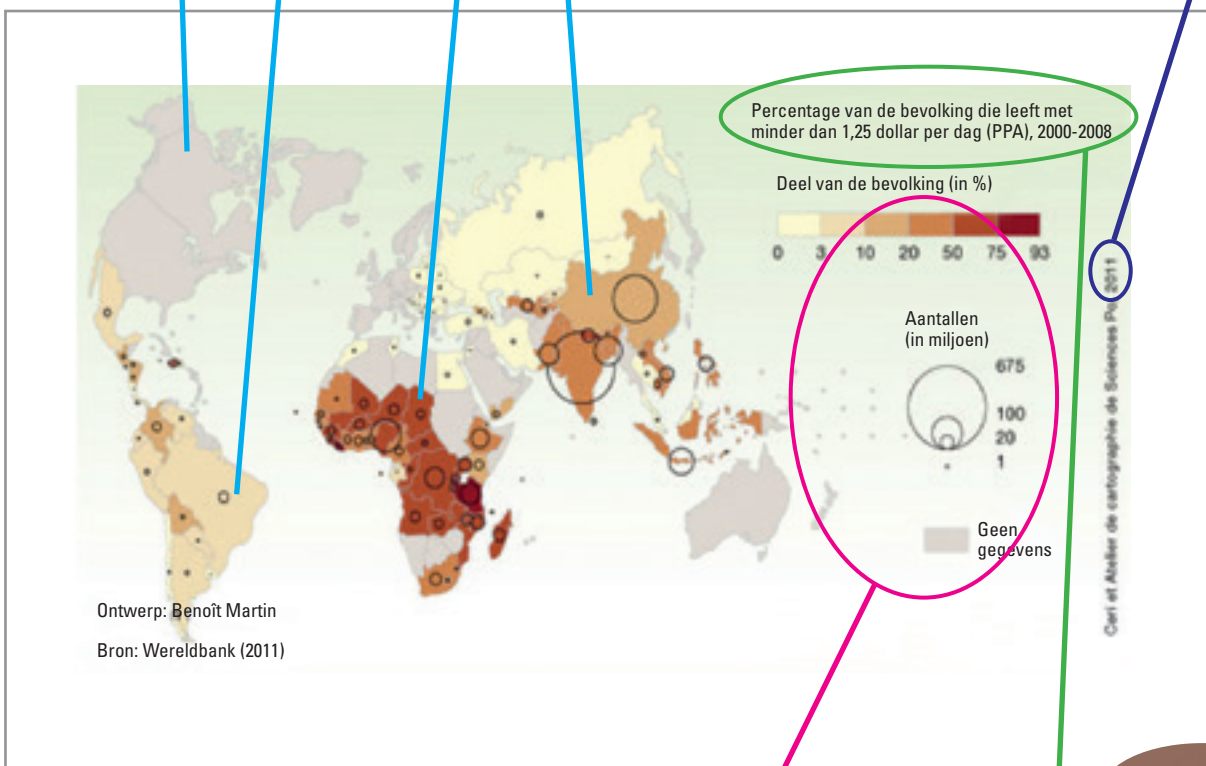
Wat geweld op school betreft: wetten verbieden dit zowel in Laos als in België, maar helaas gebeurt het nog steeds dat kinderen slachtoffer zijn van geweld.

WAAR ZIJN KINDEREN VOLGENS JOU HET SLACHTOFFER VAN GEWELD?

EEN THEMAKAART MAKEN

De keuze van een bepaalde cartografische taal is een belangrijk punt bij de opmaak van een kaart, omdat hiermee een code wordt vastgelegd. Op deze kaart wordt een kleurencode gebruikt, maar je kunt ook symbolen gebruiken.

De datum komt overeen met het jaartal van de publicatie van de gegevens uit het document.

De legende vormt de sleutel tot het lezen van de kaart. Als die er niet is, is de kaart onbruikbaar. De verschillende cartografische elementen zijn in volgorde van belangrijkheid gerangschikt in een aantal rubrieken. Zij moet een bepaalde orde hebben: de waarden zijn oplopend of aflopend geordend.

De titel moet duidelijke informatie geven over het thema van de kaart. Soms is de titel op zich voldoende om het onderwerp van het document te omschrijven, maar dit is niet altijd zo! Om een goede titel te vinden, moet je de volgende vraag beantwoorden: "Wat wil ik hier voorstellen?"

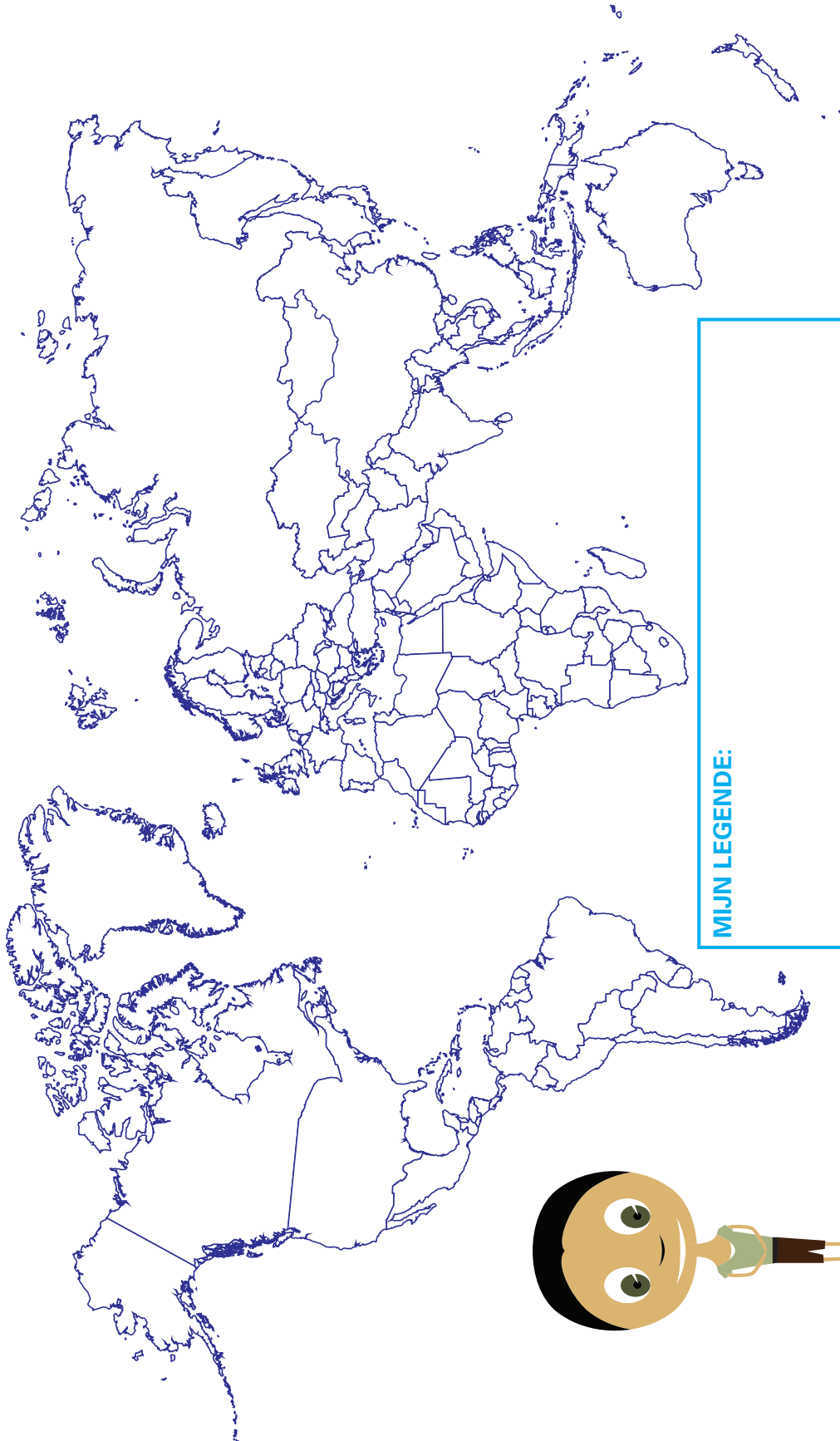
NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 4

WAAR IS ER GEWELD TEGEN KINDEREN EN WAAROM DAAR?

TITEL VAN MIJN THEMAFICHE:

MIJN LEGENDE:

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 5

ENKELE GETUIGENISSEN

"Toen ik klein was leefde ik met mijn mama op straat. Ik moest bedelen en als ik niet genoeg geld verdiende, dan sloeg mijn mama mij. Met het geld kocht ze drugs. Op een dag heeft de politie ons naar de gevangenis gebracht. Ik ben er twee of drie maanden gebleven. Mijn moeder is uit de gevangenis ontsnapt. Daarna ben ik naar het centrum gegaan dat hulp biedt aan kinderen zoals ik. Mijn moeder is mij in dat centrum komen zoeken, maar ik wilde niet meer terugkeren naar de straat. Sindsdien heb ik haar niet meer teruggezien." - Samphan, 15 jaar

"Ik maakte mijn huiswerk niet en mijn ouders hebben mij geslagen met een stuk hout. Dat deed niet zoveel pijn, maar het deed zeker geen deugd. Ik vind dat ouders hun kinderen niet mogen slaan. Maar ik neem het hen niet kwalijk." - Virada, 15 jaar

"Als ik aan mijn ouders zeg dat ik met mijn vrienden ga spelen tot een bepaald uur en laat zal thuis zijn, dan schreeuwen ze tegen mij en zeggen ze dat ik een slecht meisje ben. Dan voel ik me ongelukkig. Ik weet dat mijn ouders niet willen dat ik slechte dingen doe. Ik kan best niet opnieuw dezelfde fouten maken." - Latsamy, 16 jaar

"Soms voel ik me slecht als mijn ouders terugkomen van het veld. Natuurlijk zijn ze erg moe, maar ik heb dan mijn huiswerk gemaakt en dan vragen ze mij om te koken. Dat haat ik echt. Zij beginnen dan te vloeken... Ik zou het liever hebben dat ze mij dan gewoon toespreken en niet beginnen te schelden." - Phomma, 16 jaar

"Wanneer een leerling vuile handen heeft, zijn les niet kan opzeggen of zijn huistaken niet heeft gemaakt, wordt hij met een houten lineaal op de vingers of op het hoofd geslagen. De leraar zou de leerlingen niet mogen slaan want dat is niet volgens het schoolreglement." - Keo, 10 jaar

"Mijn familie heeft niet veel geld. Ik woon met mijn ouders en vijf andere familieleden in een zelfde kamer. Ik zou graag naar school gaan, maar ik moet gaan werken. Mijn ouders drinken veel. Als zij horen dat ik niet goed werk dan slaan ze mij. Maar als mijn broer niet goed werkt, dan slaan ze hem niet. Ik vind dat niet normaal." - Phet, 12 jaar

"Mijn vader slaat mij niet als ik iets stom heb gedaan. Ik moet dan voor hem gaan zitten en dan geeft hij mij raad. Ik ben dankbaar dat mijn vader van mij houdt en mij op die manier opvoedt." - Vilay, 16 jaar

De namen van de kinderen werden veranderd om hun identiteit te beschermen.

samen voor kinderen

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 6

LANDENFICHE VAN LAOS EN BELGIË

Laos	België
Hoofdstad:	Hoofdstad:
Werelddeel:	Werelddeel:
Aantal inwoners:	Aantal inwoners:
Oppervlakte:	Oppervlakte:
Hoogste punt:	Hoogste punt:
Langste waterloop:	Langste waterloop:
Buurlanden:	Buurlanden:
Armoedegraad:	Armoedegraad:
Scholarisatie van de kinderen:	Scholarisatie van de kinderen:
Toegang tot een dokter:	Toegang tot een dokter:
Toegang tot sanitaire voorzieningen:	Toegang tot sanitaire voorzieningen:
Gemiddelde leeftijd van de bevolking:	Gemiddelde leeftijd van de bevolking:

Gebruik een atlas en de themakaarten van werkblaadje 7 om deze tabel aan te vullen!

samen voor kinderen

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 7

samen voor kinderen

NAAM _____

DATUM _____

WERKBLAADJE 8

GEWELD: RISICO- EN BESCHERMINGSFACTOREN

Lees goed de kadertjes op pagina 2. Knip ze daarna uit en plak ze op de juiste plaats in de tabel.

	Risicofactoren	Beschermingsfactoren
Individueel	?	?
Relatie	?	?
Gemeenschap	?	?
Matschappij	?	?

samen voor kinderen

- Gewapende conflicten
- Samenleving met veel werkloosheid en ongelijkheid

- sociale voorzieningen
- Werkinstelling en sociale zekerheid
- Gelijkheid tussen man en vrouw
- Landen die vroede kesten

NAAM _____
 DATUM _____

WERKBLAADJE 9

WIE KAN JE IN VLAANDEREN AANSPREKEN?

Zoek je weg in het labrynt! Zo loop je in het labrynt telkens langs een sleutelfiguur die kan helpen in het kader van geweld, maar ook met andere problemen.

CLB
 Dit is een onthaaldienst voor de begeleiding van kinderen vanaf de kleuterschool tot en met het secundair onderwijs. De CLB-teams kennen de schoolomgeving goed en kunnen je bij moeilijkheden raad geven.

JAC
 Het JAC of Jongerenadviescentrum is er voor jongeren vanaf 12 jaar die een probleem hebben, raad of hulp willen. Dit kan via mail, chat of telefoon met een hulpverlener. Jongeren kunnen ook tussendoor of een afspraak maken bij het JAC. Je vindt het JAC in elke provincie: www.jac.be

KLAGTENLIJN
 Kinderen en jongeren die een klacht hebben over hun rechten; en professionelen die in hun werk botsen op onrecht tegenover kinderen en jongeren kunnen een klacht sturen naar de klachtenlijn van het Kinderrechtencommissariaat. Bel, mail, schrijf of surf en er wordt samen gezocht naar een oplossing. Meer informatie op: www.kindersrechten.be

TELEFOONDIENTST AWEL
 Je kan het nummer 102 gratis bellen. De vroegere kindertelefoon "Awel" luistert naar alle kinderen en jongeren met een vraag, een verhaal of een probleem. Hier kan je in vertrouwen een gesprek voeren met een professioneel hulpverlener via telefoon, mail, chat en forum: www.awel.be

VERTROUWENSPERSOON
 Dit is een persoon uit jouw omgeving die je kunt vertrouwen. Bijvoorbeeld iemand op school, in jouw familie, uit jouw buurt... Deze persoon luistert naar jou en geeft raad. Hij of zij geeft jou steun als je het moeilijk hebt.

VERTROUWENSCENTRUM KINDERRECHTEN (VK)
 In elke Vlaamse provincie en in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is er een Vertrouwenscentrum Kinderrechten (VK) werkzaam. Het VK is multidisciplinair samengesteld en heeft een medische, psychologisch/psychopedagogische en sociale functie als ook een secretariaatsfunctie. Meer informatie op www.kinderrechten.be

samen voor kinderen

NAAM _____
 DATUM _____

WERKBLAADJE 10

DE ACTIES VAN UNICEF IN LAOS

De strijd tegen geweld ten aanzien van kinderen is een prioriteit voor UNICEF

ACTIES VOOR DE OVERHEID

De strijd tegen geweld ten aanzien van kinderen is één van de prioriteiten van UNICEF in Laos. Ten gevolge van verschillende pleidooi-acties (advies voor de overheid) bij de Laotiaanse autoriteiten, is dit probleem van geweld nu een prioriteit op hun politieke agenda.

HULP AAN HET GERECHT

UNICEF helpt de overheid om een wet te ontwerpen tegen geweld ten aanzien van vrouwen en kinderen.

SAMENWERKING TEGEN GEWELD

Laos heeft een reeks acties voorzien tussen 2014 en 2020 voor de strijd tegen geweld ten aanzien van vrouwen en kinderen. UNICEF werkt samen met de Laotiaanse autoriteiten om deze acties uit te voeren. Deze acties willen geweld voorkomen en afschaffen.

CAMPAGNE VOOR INFORMATIE EN SENSIBILISERING

De nationale Laotiaanse campagne wil de politieke leiders, het grote publiek en de media sensibiliseren met de bedoeling om de mensen aan te moedigen zich te verzetten tegen geweld. De boodschappen die naar voor geschoven worden, zijn:

- Het is niet omdat we geweld niet zien, dat het niet bestaat;
- Het afschaffen van geweld belang iedereen aan;
- Geen enkele vorm van geweld is aanvaardbaar en alle vormen van geweld kunnen voorkomen worden;
- Als een kind getuige of slachtoffer is van geweld heeft dit invloed op zijn/haar gezondheid, het welzijn en de toekomst van het kind.

VERZAMELEN VAN INFORMATIE

Het onderzoek over geweld tegen kinderen zou moeten toelaten om concrete informatie te verzamelen (bijvoorbeeld over de risico- en beschermingsfactoren). Deze informatie zal gebruikt worden in het kader van preventie acties. En om een betere dienstverlening te bieden op het vlak van gezondheidszorg, onderwijs en de juridische sector (het gerecht). Dit zal eveneens toelaten om het systeem ter bescherming van kinderen in Laos te verbeteren.

CONCRETE HULP BIJ GEWELD

UNICEF ondersteunt eveneens de vorming van sociaal werkers, die hulp en ondersteuning bieden aan slachtoffers van geweld.

samen voor kinderen

Download gratis de werkblaadjes voor jouw leerlingen op www.unicef.be/leerkrachten of bestel ze via info@unicef.be

**IN VELE SCHOLEN IN ONTWIKKELINGS-
LANDEN IS ER GEBREK AAN GOED
SPORTMATERIAAL.**

**DOE DAAROM MET JOUW SCHOOL
MEE AAN SPORT FOR UNICEF.**

Want ook jullie kunnen een bal aan het rollen brengen door een sponsoractie te organiseren voor UNICEF. Met het ingezamelde geld financiert jouw school sportkoffers. UNICEF zorgt ervoor dat alle kinderen kunnen sporten dankzij de verdeling van deze koffers. Help al sportend duizenden kinderen en schrijf je in op www.unicef.be/leerkrachten.

**GA ONLINE
EN START JULLIE
SPORTACTIE:**

Heb je ook zin gekregen om te sporten voor UNICEF? Volg dan de volgende 4 stappen.

- 1 SCHRIJF JE IN OP UNICEF.BE/LEERKRACHTEN**
Via een handig systeem kan je al in een paar klikken je sportactie registreren.
- 2 DOWNLOAD MATERIAAL**
Hier kan je gepersonaliseerd materiaal downloaden om je sportactie zoveel mogelijk tot zijn recht te laten komen. Affiches, sponsorkaarten, een brief naar de ouders,...
- 3 STORT HET INGEZAMELDE GELD**
Op het rekeningnummer van UNICEF België BE31 0000 0000 5555 met vermelding 4584 en de naam van je school
- 4 NA DE ACTIE KRIJG JE HET UNICEF SPORTCERTIFICAAT OM IN JE KLAS OPTE HANGEN**

**BRENG SAMEN
MET JE KLAS DE BAL
AAN HET ROLLEN!**

**DAARNAAST ONTVANGT ELKE LEERLING
DIE SPORT VOOR UNICEF EEN MOOIE
HERINNERING**

Een actie voor het goede doel is een actie om nooit te vergeten. Daarom krijgen alle leerlingen een mooi kleeflabel om op hun sportkledij te kleven.

Aarzel niet om naar onze website te gaan voor bijkomende informatie www.unicef.be/leerkrachten, of contacteer Karen Windey: kwindey@unicef.be of 02/230.59.70.

samen voor kinderen

unicef

Ontdek samen met jouw leerlingen de Kids website!

www.unicef.be/kids

- Een interactief spel over kinderrechten in de wereld
- Informatie voor spreekbeurten
- Een uitbreiding op het nieuw kinderrechtenspel

De UNICEF Kids website werd speciaal ontworpen voor kinderen. Je leerlingen ontdekken hier een schat aan informatie en uitleg op maat over kinderrechten wereldwijd.

Op de site vind je themafiches, informatie, spelen en oefeningen, en onder de rubriek "neem deel" kan je eigen projecten in de kijker zetten.

De UNICEF Kids website is zo ontworpen dat leerlingen er eenvoudig en snel hun weg vinden, met informatie voor een spreekbeurt in de klas, een tentoonstelling op school of om leeftijdsgenoten te sensibiliseren voor respect voor kinderrechten bij ons en wereldwijd!

ONTDEK ONZE UNICEF KIDS WEBSITE OP WWW.UNICEF.BE/KIDS !

Op zoek naar interessante filmpjes
over kinderrechten :
www.youtube.com/UNICEFbeKIDS

We willen graag Anouk Weyne, Emilie Saey, Bie Lindemans en Hilde Deceuster bedanken voor hun bijdrage aan deze lesmap.

MET DE STEUN VAN
DE BELGISCHE
ONTWIKKELINGSSAMENWERKING **.be**

www.unicef.be/leerkrachten
Redactie: Anneleen Van Kelecom en Marie D'Haese
©unicef2015
D2015/5606/02

